

Bibliotekarforbundet, 27.08.2026

Bemannede biblioteker, skolebiblioteker, sats på papirboka, lesefrihet

Bibliotekarforbundet (BF) representerer rundt 1800 medlemmer med bibliotekfaglig utdanning og praksis fra folkebibliotek, skolebibliotek, fagbibliotek og mange andre kunnskapsinstitusjoner. Vårt utgangspunkt er at et nasjonalt leseløft ikke kan styrkes uten sterke bibliotek, kvalifiserte bibliotekarer og et tett samarbeid mellom barnehage, skole og bibliotek.

Bemannede biblioteker

Bibliotekene er i dag den institusjonen i Norge, i tillegg til brannvesenet, som nyter høyest tillitt i den norske befolkningen. Bibliotekene er gratis og tilgjengelig, og alle er velkomne. I 2025 ble det avholdt hele 75.505 arrangementer på bibliotekene, 21.863 av disse for barnehager og skoler. Det ble utlånt over 14 millioner bøker. Det ble lånt ut i gjennomsnitt 9,2 barnebøker per barn i Norge.

Norske bibliotek er godt besøkte, travle plasser. Men for å opprettholde den høye standarden vi har i dag kreves bemanning. Siden 2023 har antallet årsverk i norske biblioteker falt fra 1895,18 til 1828 i 2025. Når aktivitet og utlån øker, burde bemanningen øke tilsvarende.

Bibliotekarforbundet mener at lesekommisjonen må ha i sin anbefaling til kommunene at bibliotekene må ha tilstrekkelig bemanning til å drive med litteraturformidling, og andre arrangementer rettet mot barn, som for eksempel lesestunder.

Skolebibliotekenes rolle

Bibliotekarforbundet mener at det må tydeligere føringer på plass for hva skolebibliotekene skal være i grunnskolen og på videregående skole.

Oppgaven som gis i forskrift til opplæringslova er stor, men den inneholder lite krav eller føringer til hvordan oppgaven skal løses. Følgelig er variasjonene store mellom kommunene, og også mellom skoler innad i kommunene.

På skolene står mange i dag mange bokrom ubemannet. Det kommer en lærer innom som har fått 4,5% av sin stilling til å holde hyllene sånn noenlunde i orden, og til å registrere bøkene inn og ut. Kanskje har de ikke et helt rom en gang, men bare noen bokhyller i en gang. I den nye rapporten «Spørsmål til Skole-Norge våren 2026» svarer 80 % av grunnskolene at de har 30 % eller mindre bemanning på skolebibliotekene.

Når kommunekommisjonen i tillegg foreslår å fjerne øremerking og heller tildele midlene til kommunene i en slags fri pott, vil dette igjen føre til at kommunene nedprioriterer disse oppgavene. Resultatet vil bli at kvaliteten på barnas leseopplæring vil avhenge av hvor foreldrene velger å bosette seg. Det samme gjelder tilgang til oppdatert og spennende litteratur tilpasset deres interesser og nivå.

Det er vanskelig å legge frem liknende tall for skolebibliotekene som man kan for folkebibliotekene, for det samles ikke inn statistikk her. Allikevel kan vi se ut ifra «Spørsmål til Skole-Norge våren 2026» at skolene hvor det er kvalifisert bemanning

skårer skolebibliotekene bedre på oppgaver som inspirasjon til leselyst og til å fremme grunnleggende leseopplæring.

Derfor mener vi at lesekommisjonen må ha i sine anbefalinger til kommunene at skolebibliotekene må bemannes og at kommunene må sette av mer midler til å utvikle samlingene.

Sats på papirboka

Selv om BF anser andre litteraturopplevelser enn det trykte ord på papir som fullgode opplevelser både for barn og voksne, så det er fastslått at leseforståelsen er betydelig bedre når man leser på papir enn på skjerm.

I tillegg melder våre medlemmer som jobber på skole om at det daglig kopieres og printes store mengder tekster og oppgaver til elever. Dette bryter i noen tilfeller kopinor-avtalen, og det illustrerer at lærerne også mener at papiret i mange tilfeller er overlegent skjermen.

BF mener at det må utarbeides og kjøpes inn gode læreverker på papir til elevene, slik at fordelene papirbøkene gir kan komme elevene til gode. Derfor mener vi at det bør stå i lesekommisjonens anbefalinger til kommunene at elevene bør ha tilgang til læreverker på papir, spesielt i småskolen.

Lesefrihet

Bibliotekarforbundet mener at barn og unge må ha frihet i sin lesing. De skal få finne ro og aksept gjennom lesing.

Å bli en god leser krever mengdetrening, det ligger ikke iboende i oss. Vi må øve, og det er nærmest umulig å få barn til å øve på noe de synes er kjedelig.

Fritidslesingen må være fri. Vi mener det er viktig å skille mellom den bundne lesingen som skjer i undervisning og lekser, og fritidslesing. Vi mener at barn må gis rom til å utforske litteraturens verden innenfor sine egne interesser. Gjennom å lese skjønnlitteratur utvikler vi empati, og skjønnlitteraturen kan også la oss oppleve fellesskap med karakterer som har de samme utfordringene som oss.

BF mener at lesing er positivt uansett og at man skal la barna lese tegneserier, fantasy eller hestebøker dersom det er det som vekker leselysten i dem.

Vi mener at lesekommisjonen må gi en anbefaling om at barn må gis frihet til å lese det som gleder dem. Fritidslesing skal være lystbetont og inspirerende, og derfor bør lesekommisjonen anbefale at barn skal få frihet til å lese det de vil, uavhengig av format, sjanger eller de voksnes preferanser.

For å kunne sikre barn, unge og voksne tilgang til alle de fantastiske litterære opplevelsene som finnes der ute er det viktig at de har tilgang på biblioteker i sitt nærmiljø. Der må det jobbe dyktige bibliotekarer som har gode budsjetter til å bygge samlinger som treffer bibliotekbrukerne der de er.

Bibliotekarforbundet mener at de viktigste satsningene er:

- Kompetanse og bemanning; bibliotek uten bibliotekarer er bare rom med bøker i
- Tilgang; alle bør ha tilgang til et godt bibliotek som de kan besøke i sitt nærmiljø
- Lesefrihet; alle bør få lese det som gleder dem, all lesing er verdifull!
- Og til slutt; sats på bøkene! Boksamlingene må være oppdaterte og relevante, og slik at alle kan finne glede i samlingene.

